

Ngôn ngữ thay đ i theo th i gian, theo sinh ho t xã h i . M i ngày, t nh ng đ i m i c a đ i s ng, t nh ng nh h ng c a văn minh ngo i qu c mà ngôn ngữ đ n đ n chuy n bi n

trong n c, hi n t ng dùng ch nghĩa k c c do CS B c Vi t du nh p vào mi n Nam , lai cẩng v i nhi u t ng m i ch r t ngô nghê và xa l đ i v i ph n đông dân chúng. V i ch tr ng nô m na hóa ngôn ngữ Vi t, t p đoàn CS n m quy n đã l m đ ng t thu n Vi t quá m c tr thành thô t c (nh : "x ng đ " dùng cho "nhà b o sanh", "nhà a" dùng cho "nhà v sinh", hay "lính th y đánh b " dùng cho "th y quân l c chi n" v. v... , và đ t ra nhi u t sai h n v i nguyên nghĩa.

Ngôn ngữ thay đ i theo th i gian, theo sinh ho t xã h i . M i ngày, t nh ng đ i m i c a đ i s ng, t nh ng nh h ng c a văn minh ngo i qu c mà ngôn ngữ đ n đ n chuy n bi n. Nh ng ch m i đ c t o ra, nh ng ch g n li n v i hoàn c nh sinh ho t x a cũ đã quá th i, đ n đ n bi n m t. C đ c l i nh ng áng văn th cách đây ch ng năm m i năm tr l i, ta th y nhi u cách nói, nhi u ch khá xa l , vì không còn đ c dùng hàng ngày Nh ng thay đ i này th ng làm cho ngôn ngữ tr nên sinh đ ng h n, giàu có h n, tuy nhiên, trong ti ng Vi t kho ng m y ch c năm g n đây đã có nh ng thay đ i r t kém c i Ban đ u nh ng thay đ i này chi gi i h n trong ph m vi B c vĩ tuy n 17, nh ng t sau ngày c ng s n toàn chi m Vi t Nam, 30 tháng 4 năm 1975, nó đã xâm nh p vào ngôn ngữ mi n Nam.

R i, đau đ n thay, l i ti p t c xâm nh p vào ti ng Vi t c a ng i Vi t h i ngo i Ng i ta thu n theo các thay đ i x u y m t cách l ng l , không suy nghĩ, r i t đó nó tr thành m t ph n c a ti ng Vi t hôm nay N u nh ng thay đ i y hay và t t thì là đ i u đáng m ng; Nh ng than ôi, h u h t nh ng thay đ i y là nh ng thay đ i x u, đã không làm gi u cho ngôn ngữ dân t c mà còn làm ti ng n c ta tr nên t i t m.

Thì nh ngôn d a vào đầu mà nói đó là nh ngôn thay đ i x u ? N u s thay đ i đ a l i m t ch Hán Vi t đ thay th m t ch Hán Vi t đã quen dùng, thì đây là m t thay đ i x u, n u dùng m t ch Hán Vi t đ thay m t ch Vi t thì l i càng x u h n. B i vì nó s làm cho câu nói t i đi Ng i Vi t v n d nh n hi u ti ng Vi t h n là ti ng Hán Vi t. Nh t là nh ngôn ti ng Hán Vi t này đ c mang vào ti ng Vi t ch vì ng i T u Trung Hoa bây gi đang dùng ch y N u s thay đ i đ đ a vào ti ng Vi t m t ch dùng sai nghĩa, thì đây là m t s thay đ i x u vô cùng.

Sau đây, chúng tôi xin ghi l i m t s t ng (đ c t m x p theo v n abc) mà ch đ CSVN ép dân chúng dùng, đ c lên, nói lên sai v i nguyên nghĩa, nghe thô t c, k l và nh h ng Tây ph ng r t n ng, khó có th ch p nh n:

1. "Bu i đêm". 'Bu i đêm tôi có g p đ ng chí T x a đ n nay ng i Vi t không bao gi nói "bu i đêm" c , ch nói "ban đêm", "ban ngày". "Ban" đ c hi u nh là m t th i gian kho ng 12 gi , ban đêm 12 gi c ng v i ban ngày 12 gi là 24 gi . Còn "bu i" thì chúng ta có "bu i sáng", "bu i tr a", "bu i chi u", "bu i t i". Ban ngày có 12 gi và t m coi nh có 4 bu i, nh v y m i bu i có 3 gi đ ng h Night time, day time khác v i morning; noon; afternoon; evening. Chúng ta th ng nói: 'Ch ông y m t c bu i. Bu i đây là kho ng ba gi . Câu nói khác: 'Th là m t m t bu i cày. Bu i đây l i có nghĩa m t c m t ngày công. Ch ra t bu i đêm là làm h ng ti ng Vi t.

2. "C i t o" = transform, improve; re-education. H không phân bi t "c i t o v t ch t" v i "c i t o t t ng", quan ni m chính trị. Nói : 'Ph i dùng cát đ c i t o đ t', khác v i 'Trung úy mi n Nam b đi tù c i t o. N u mu n ch a cho đ t có màu m h n nên dùng "c i ti n", "c i thi n"... Kho ng 50 năm nay t "c i t o" c n c đã hi u là t tù r i!

3. "C m giác". 'Xin anh cho bi t c m giác ra sao v hi n t ng đo nh ng gì c m th y đ c đ c b ng giác quan. Có ngũ giác: xúc giác: s ch m, th giác: m t th y, thính giác: tai nghe; v giác: i i n m, kh u giác: mũi ng i. Đó là các sense organs, còn c m giác và c m t ng; c m tính (feeling, khác v i lý tính) đ l m l n vì đó là sensation, impression. Dùng đúng ch ph i là: 'Xin anh cho bi t c m nghĩ, c m t ng, v hi n t ng đo chính xác h n là "c m giác". (Ngoài ra impression còn có nghĩa là n t ng, d u n). Chúng ta có th nói : có c m giác ghê s , nh m t m, l t l o, m cúg.. m t giác xu t phát t não b , tuy cũng do t n m giác quan v a k g i tín hi u lên óc.

4. "C u lông" = Badminton = M t môn th thao nh nhàn g n gi ng qu n v t, có giăng l i i cao, dùng v t nh và qu c u có g n lông vũ, đánh qua l i trên l i. Trên th c t qu c u

badminton làm gì bäng nhäa không chä bäng lông gà lông vịt näa. Cách gäi này thôäc quá! Täi sao không gäi là cäu lông vũ hoäc bát-minh-tän? Ngäi viät còn nhä có län đã bä bà vä mät đäi tá säa läng, khi lä miäng nói: lông quä đào. Bà kä läi, tôi bä bà Trg. Tg. Khg. mät ngäi miän Bäc chäa khéo: 'Chä nên gäi là tuyät cäa quä đào thì läch sä, thanh tao hän'. Sau đây là cách dùng sai läc, nhäm chä đích tuyên truyän hoäc làm giäm đi hoäc tăng mäc quan träng cäa sä viäc.

5. "Chät läng": Đây là chä đang đäc dùng đä chä tính chät cäa mät sän phäm, mät däch vụ. Ngäi ta dùng chä này đä däch chä quality cäa tiäng Anh. Nhäng than ôi! Läng không phäi là phäm tính, không phäi là quality. Läng là sä nhiäu ít, là quantity. Theo Hán Viät Tä Đäi n cäa Thiäu Chäu, thì läng là: đä đong, các cái nhä cái đäu, cái häc dùng đä đong đäu gäi là läng cä. Väy täi sao ngäi ta läi cä nhäm mät nhäm mũi dùng mät chä sai và dä nhä thä. Không có gì bäc mình hän khi mä mät tä báo Viät ngä häi ngoäi räi phäi đäc thäy chä dùng sai này trong các bài viät, trong các quäng cáo thäng mäi. Muän nói vä tính tät xäu cäa món đä, phäi dùng chä phäm. Bäi vì phäm tính mäi là quality. Mình đã có sän chä "phäm chät" räi täi sao läi bä quên mà dùng chä "chät läng". Täi sao läi phäi bät chäc mäy anh cán ngä, cho thêm buän tiäng näc ta.

6. "Cuäc gäp" = meet, run into = häi kiän, gäp mät, gäp gä, buäi häp. Nghe "Cuäc gäp" thäy cät ngän, chäa trän nghĩa. Ý hä muän tä mät cuäc häi kiän tay đôi, mät län gäp gä, chäa hän là mät häi nghä (conference). Nên dùng nhä thí dä này: "Bä träng Thái đã häi kiän gäp bä träng Lào"...

7. "Cäi". Nhà văn Lê Minh Hà đi tä miän Bäc, công tác ä Đông Đäc, räi xin tä nän ä Đäc, viät trong täp truyän ngän "Trăng Gäa": 'Bän này chäa cäi', 'chúng tôi cäi' đó là thói quen tä vùng cäng sän. Đây không phäi là läi hành văn mäi lä, kiäu cách chä là thói quen dùng sai tä To marry, get married, nhäng ngäi Viät phäi nói là: 'Chúng tôi chäa làm đám cäi; bän này cäi nhau. Câu này läi do mät vai nä tä thuät, läi càng sai näng näa. Chúng ta chä nói "cäi vä", không bao giờ nói "cäi chäng" cä. Chä có hai träng häp dùng đäc hai chä "cäi chäng". Mät là cô gái có läi läm nào đó, nhà gái phäi bä tiän, chäu mäi chi phí đám cäi đä läy cho đäc mät täm chäng. Hai là nhäng đäng bào thiäu sä, säc dân nào còn theo chä đä mäu hä, cô gái cäi chäng, vì chàng rä sä thuäc vä nhà gái. Nhà gái phäi trä cho nhà trai trâu, län, gà, chiêm đäng, v.v. đä mua rä.

8. "Đäi trà" = on a large scale = cä län, quy mô län. Thí dä: "đäng bào träng cây cà phê đäi trà". Täi sao không dùng nhä träc cä là "quy mô län"? Ngoài ra dùng "đäi trà" là bät chäc Trung Quäc. Có thä gây hiäu läm là "cây trà län"!!

9. " Đăng ký" = register = ghi tên, ghi danh. Nghĩa rßt đßn gißn, nhßng bßt chß c Trung Qußc, cß dùng Hán-Vißt. Câu nói sau đây nghe kß lß: 'Tôi đã đăng ký mua khoai mì ở Phßng...'. Tßi sao không dùng "ghi danh", "ghi tên"? " Đăng ký" là mßt chß mà ngß i Cßng Sßn mißn Bßc dùng vì tình thßn nô lß ngß i Tßu cßa họ đßn khi toàn chißm lãnh thß, họ đã làm cho chß này trßn nên phß thông ở khßp nßc. Trßc đây, ta đã có chß "ghi tên" (và "ghi danh") đß chß cùng mßt nghĩa. Ngß i Tßu dùng chß "đăng ký" đß dßch chß 'register' từ tiếng Anh. Ta hãy dùng chß "ghi tên" hay "ghi danh" cho câu nói trßn nên sáng sßa, rõ nghĩa. Dùng làm chỉ cái chß Hán Vißt kia đß cho có ý nô lß ngß i Tßu!

10. " Đßu ra, đßu vào" = output, input = cái đßa ra, cái đßa vào, dòng đßn cho vào máy; đß kißn đßa vào máy vì tính. Họ còn dùng có nghĩa là vßn, học thì giß, công sßc bß vào và kßt quß cßa cußc đßu tß đó. Nhßng dùng "đßu ra, đßu vào" nghe thô tßc (gißng nhß tß bß phßn = mßt phßn vißc, mßt nhóm, tß, đã bß nhà văn nß Kathy Trßn đßp chßt, hßi: "Bß phßn gì?" bß phßn cßa đàn ông, đàn bà). Có thß dùng "vßn đßu tß" và "kßt quß sßn lßng".

11. "Gißi phóng" = liberate, emancipate/ free, relieve, release = gißi tßa, xß, thß, trß tß do Tß gißi phóng chß nên dùng cho con ngß i, không dùng cho loài vßt, đßt, vßn... Họ lßm đßng tß gißi phóng, nghe không thußn tai và sai nghĩa. Thí dß: ' Đã gißi phóng (gißi tßa) xong mßt bßng đß xây đßng nhà máy; Anh công an lßu thông tích cßc công tác đß gißi phóng (gißi tßa) xe cß ; Em X gißi phóng (thß) con chó !! Nhßng câu sau đây mßi là dùng đßng cách: 'phong trào gißi phóng phßn ; Công cußc gißi phóng nô lß .'

12. "Hißn thß" 'Chß cßn ở nß nút thì mßi nhu cßu sß đßc hißn thß trên máy tính...' (appear on screen). Tßi sao không nói "sß thßy hißn rõ trên máy".

13. "Hùng hißm" ' Đßa thß nß i đó rßt hùng hißm...' hùng vĩ = hißm trß (majestic greatness + dangerous).

14. "Khß năng": Chß này tßng đßng vß i chß ability trong tiếng Anh, và chß đßc dùng cho ngß i, tßc là vß i chß tß có thß tß gây ra hành đßng đßng theo chß ý. Tuy nhiên hißn nay ở Vißt nam ngß i ta dùng chß "khß năng" trong bßt kß trßng hßp nào, tßo nên nhßng câu nói rßt kßc cßc. Ví dß thay vì nói là 'trßi hôm nay có thß mßa, thì ngß i ta lß i nói: 'trßi hôm nay có khß năng mßa, nghe vßa nßng nß, vßa sai. "Có khß năng": Đây là cách sß đßng rßt Tây, thí dß: 'Hôm nay thßi tißt có khß năng mßa, chúng ta tßm chßp nhßn (sao không nói gißn đß là: "Hôm nay trßi có

th m a" ?). Th d này khó ch p nh n: 'H c sinh X có kh năng không đ t đi m t t nghi p'. Có kh năng là ability; aptitude; capacity và luôn luôn dùng tr ng thái tích c (positive), không bao gi dùng v i tr ng thái tiêu c (negative). Nh ng câu sau đây nghe r t ch ng: 'B nh nhân có kh năng b hôn mê'. 'Đ ch có kh năng b tiêu di t..' v.v...

15. "Kh thi" = fisible, applicable; ability to carry out = có th th c hi n đ c, có th thi hành đ c. "Kh thi" và "b t kh thi" cũng ch u nh h ng n ng c a Trung Qu c. Sao không dùng: "không th c hi n đ c" hay "không th c hi n n i". Ngoài ra "kh thi" s đ a đ n s hi u l m là "có th d thi đ c".

16. "Kh n tr ng": Tr c năm 1975 chúng ta đã c i nh ng ng i lính c ng s n, khi h dùng ch này thay th ch 'nhanh chóng'. Nh ng than ôi, ngày nay v n còn nh ng ng i Vi t Nam (và c m t s ng i sang M sau này) v n vô tình làm thoái hóa ti ng Vi t b ng cách b ch 'nhanh chóng' đ dùng ch 'kh n tr ng'. Đáng l ph i nói là: 'Làm nhanh lên' thì ng i ta nói là: 'làm kh n tr ng lên'.

17. "Kh ng đ nh". Thói quen dùng đ ng t này b l m đ ng: 'Di n viên X đã kh ng đ nh đ c tài năng. Đ ng chí A kh ng đ nh v trí giám đ c'. Kh ng đ nh; xác đ nh, xác nh n = affirm và confirm có nghĩa g n gi ng nhau, ngoài nghĩa theo lu t pháp có nghĩa là phê chu n, chu n y. Tuy nhiên âm thanh c a kh ng đ nh nghe n ng n .

18. "Kích c u" = to level the bridge/ needing to sitimulate = nhu c u đ kích thích/ nâng cao cái c u lên. C hai nghĩa đ u hàm ý là ch t xúc tác, kích thích t khi n s v c ti n nhanh h n. Cách dùng h i l : Bên công chánh có l i dùng nh ng con đ i đ nâng cao cái c u giao thông lên. T i sao không dùng "kích thích t", "ch t xúc tác" nh tr c?

19. "Làm rõ" 'Công an Ph ng 16 đang làm rõ v v c này. Làm rõ=clarify, c n làm rõ vì có s mù m , ch a minh b ch, ngoài còn có nghĩa g n nh nói l i cho rõ, đ nh chính. Đ ng nghĩa ph i là đi u tra = investigate. Cách s đ ng t làm rõ cũng gi ng nh làm v c (v i công an) ch nh m xóa b t s ghê s , hãi hùng c a ng i dân khi ph i ti p xúc v i công an c ng s n. H c tránh nh ng đ ng t nh "đi u tra", "khai báo", "trình di n" v.v...

20. "Liên h ": Cũng t mi n B c, ch này lan kh p n c và nay cũng tràn ra h i ngo i Liên h là có chung v i nhau m t ngu n g c, m t đ c tính. Ng i c ng s n Vi t Nam dùng ch liên h

đá tá ý nói chuyán, đàm thoái. Tái sao không dùng chá Viát là 'nói chuyán' cho đúng và gián dá. Chá liên "há dách" sang tiáng Anh là 'to relate to', chá không phái là 'to communicate to'.

21. "Ngài": 'Bá tráng ngoái giao ta đã gáp Ngài Brown thá tráng thành phá San Francisco . Ngài là Sir, mát tác vá cáa Hoáng gia nác Anh ban cho mát nhán vát nào đó. Sir có thá dách ra là Hiáp sĩ, cũng có thá là Knight = Háu tác xuáng đán táng Nam tác = Baronet. Theo nghĩa thá nhá "ngài" là mát tá dùng đá xuáng há và là mát tá tôn xuáng nhá cá, ông bà, bác, chú. Trong cá hai tráng háp câu trên đá sai. Ông W. Brown cháa bao giá đác Ná hoáng Anh trao táng tác hiáu Sir. Theo lái xuáng há chính thác ngoái giao cáa Má và theo lái Viát Nam , không nên gái ông W. Brown là Ngài viát hoa. Theo lái xuáng há chính thác cáa Má, trên văn thá phái là:

The Honorable ..W. Brown

Mayor of San Francisco

Hình thác chào hái:

Sir: Dear Mayor Brown

Nhá thá gái mát ông thá tráng Má là Ngài đã hoàn toàn sai.

Qua sách báo tá sau 1954, mián Bác dùng sai và lám đáng tá Ngài.

Cách dùng thá nhát đá tôn xuáng quá đáng giái chác ngoái quác, thá nhá là đá chá diáu, khôái hái các nhán vát trong khái tá do dân chá, và á mián Nam, thí đá : Ngài đái úy, ngài thiáu tá ngay cá có đáo há đã gái Thiáu táng Nguyán Cao Ká là Nguyên soái! Tá sau 1954, trong mián Nam gán nhá không bao giá chúng ta tháy xuát hián tá Ngài! Chá đá cáng sán tá nhán là vô sán, đánh phong kián, diát quan lái, nháng nay há lái quan lái, phong kián hán ai hát. Cháng cá qua tá tôn xuáng Ngài và há còn tá nhán và gái các cán bá và nhán vát quan tráng ngoái quác là Quan chác. Quan chác = officials, có thá dách là "viên chác", hay "giái chác ngoái giao", "nhán viên chính phá", "phái đán ngoái giao", v.v...

22. "Nghá nhán": Ta ván gái nháng ngángái này là 'nghá sĩ'. Mác dù đây cũng là tiáng Hán Viát, nháng ngángái Táu không có chá "nghá sĩ", há dùng chá "nghá nhán". Có nháng ngángái táng ráng chá 'nghá nhán' cao hán chá 'nghá sĩ', há đáu biát ráng nghĩa cũng nhá váy, mà sá đángái cáng sán Viát Nam dùng chá 'nghá nhán' là vì tinh thán nô lá Trung Hoa.

23. "Quán lý" = management = quán trá, cháu trách nhiám. Bát chác tá Trung Quác và bá lám đáng. Nói: 'Anh X quán lý mát xí nghiáp' thì đác, nháng câu sau 'nhái lái khôái hái 'Anh sá xây đáng vái đáng chí gái, và đáng chí gái sá quán lý đái anh...'. "Quán lý" chá dùng đá trong lĩnh vác kinh doanh, tháng mái, hành chánh. "Quán lý" không dùng cho lĩnh vác tình cám đác, tình cám không phái là mát lô hàng, không phái là mát xí nghiáp.

24. "Sá háu". 'Mái quan há Viát-Má chá là sá háu. Sá háu + bán mái quen, mái làm bán (new friendship). Tái sao không nói: 'Mái quan há Viát-Má chá là bán mái quen'...?

25. "S c ": "S c k thu t": t i sao không dùng ch v a gi n d v a ph thông tr c đây nh 'tr ng i hay 'tr ng i k thu t' hay gi n d h n là ch 'h ng'? (Nói 'xe tôi b h ng' rõ ràng mà gi n d h n là nói 'xe tôi có s cô).

26. "Tai t n n". 'Tai t n n x y ra khá nhi u trên đ n đ ng này, tai n n + t n n xã h i (accident + social crime/evil). Cách ghép n i k l

27. "Thành viên" = member = theo cách nói và vi t thông th ng là m t ng i trong m t t ch c, h i đoàn, nhóm nào đó. Không th dùng "thành viên" cho m t cá nhân trong gia đình đ c. Thí d sau đây nghe r t Tây: 'Các thành viên trong h đó có cha, m và hai con/ Bé Năm là m t thành viên trong gia đình...'. T i sao không nói: 'Trong gia đình đó có cha, m và hai con/ Bé Năm là m t đ a con trong gia đình...'. Thí d sau đây m i là dùng đúng: 'M là thành viên trong H i đ ng B o An Liên Hi p Qu c có quy n ph quy t ..'

28. "Tham quan": đi thăm, đi xem thì nói là đi thăm, đi xem cho r i t i sao l i ph i dùng cái ch này c a ng i T u! Sao không nói là 'Tôi đi Nha Trang ch i, 'tôi đi thăm lăng Minh M ng', mà l i ph i nói là 'tôi đi tham quan Nha Trang', 'tôi đi tham quan lăng Minh M ng'.

29. "Tháng m t; tháng m i hai". Hi n nay i Vi t Nam trong tr ng h c h không d y h c sinh "tháng giêng" và "tháng ch p" n a. Tháng giêng và tháng ch p là cách g i r t Vi t Nam . L ch in i Vi t Nam ghi tháng m t là tháng giêng c . T x a đ n nay chúng ta v n g i tháng đ u năm âm l ch là "tháng giêng", tháng th 11 là "tháng (m i) m t" và tháng cu i năm là "tháng ch p". G i là tháng ch p là do tháng cu i năm âm l ch có nhi u l , trong đó có l ch p. Ca dao đã có câu:

"Tháng ch p là ti t tr ng khoai

Tháng giêng tr ng đ u tháng hai tr ng cà"

Tháng th 11 âm l ch g i là "tháng m t" đ l m l n v i tháng giêng, nên đã t m b . Nh ng g i tháng January đ ng l ch là "tháng m t" nghe không n, ph i g i là tháng giêng. Còn tháng December g i là tháng m i hai, không có v n đ . Nh ng h c có d y cho h c sinh ti u h c hi u r ng mu n ch tháng th 12 trong năm âm l ch b t bu c ph i g i là tháng ch p không?

30. "Th ng nh t". 'Tôi đã xu ng huy n th ng nh t đ ng chí X .' Câu này m c hai l i. Th nh t thi u t liên t v i, th nh i là th ng nh t đ u gì, chuy n gì. Th ng nh t (unify; unified). Tr ng h p này ph i nói là "đ ng ý" v i; "nh t trí" v i.

31. "Th nh t, th nh". T x a theo cách đ m s , chúng ta có con s th ng (cardinal number) nh 1.2.3.4 và s th t (ordinal number) th nh t, th nh. Hi n nay h đ ng nh không a dùng s th t và g i th nh là th hai. Ch second; deuxième là "th hai" đ l m l n v i "th hai" = Monday. Trên sách báo ch th y vi t: m t là; hai là. Nh th ch riêng n c Vi t Nam không c n đ n s th t (ordinal number) n a sao ?

32. "T ng thích". Giá c đó t ng thích v i ch t l ng m t hàng...' t ng đ ng = thích h p (equal = appropriated). Cách ghép n i g ng gao.

33. "Tranh th ": Thay vì dùng m t ch v a rõ ràng v a gi n đ là ch 'c g ng', t cái t sính dùng ch Hán Vi t c a ng i c ng s n, ng i ta l i dùng m t ch v a n ng n v a t i nghĩa là ch 'tranh th '. Thay vì nói: 'anh hãy c làm cho xong vi c này tr c khi v , thì ng i ta l i nói: 'anh hãy tranh th làm cho xong vi c này tr c khi v .

34. "Trao đ i" = exchange = theo nghĩa c a h là nói chuy n, đ i tho i, h i tho i. Cách dùng ch u nh h ng n ng Tây ph ng. Trao đ i theo đúng nghĩa là đ i chác 'ông đ a cái giò, bà thò chai r u. H ch u nh h ng Tây ph ng quá n ng, vì trao đ i ch áp đ ng cho hàng hóa (giao th ng) hay con ng i. Thí d : 'Hai n c trao đ i lãnh s , trao buôn bán, m u đ ch'. K i u và Kim Tr ng đã trao đ i quà t ng tình yêu cho nhau. Không bao gi trao đ i l i có nghĩa là nói chuy n, đ i tho i. Thí d sau đây cho th y cách dùng sai l c: 'Anh Phillippe Jamet đang trao đ i v i m t bé gái Vi t Nam ...'. Trao đ i gì? Quà t ng gì? Trao đ i không bao gi có nghĩa là converse, talk to, ch là exchange thôi.

35. "Tr ng th ": Coi tr ng (show consideration for/ attach important to) trong t đ i n ghi là m t t cũ, không hi u sao l i đ c dùng tr l i. Thí d : "Chúng ta ph i tr ng th y u t đó". C nôm na nói: 'Chúng ta ph i coi tr ng y u t đó là đ và gi n đ r i.

36. "Trúng th ng" = reward, award. Th nào g i là th ng? Th ng là th ng cho nh ng cá nhân hay t p th có công, tài gi i, đ t thành tích cao .. Th ng đi đôi v i ph t. V y không th nói : 'Mua hàng s đ c trúng th ng.../ Anh X trúng th ng x s thành ph X. đ c 50 tri u ' Đó ch là quà t ng, bi u không, không ph i là th ng, và ch là trúng x s ch không lĩnh th ng. X s là hình th c đánh b c, nên g i tránh đi là trúng th ng (Th t là mâu thu n, trong khi đó h b ti n ra mua máy đánh b c đ t trong các khách s n l n!!)

37. "Trúng tuy n" (nghĩa v quân s) = select, choose/ recruit. Chúng ta v n nói và vi t "tuy n

sinh", "tuy n quân", "tuy n m", "tuy n d ng"... Nh ng nói : "trúng tuy n nghĩa v" th t là khôi hài. Nghĩa v quân s là thi hành quân d ch, đ n tu i ph i đi, b t bu c ph i đi, không có chuy n trúng tuy n hay không đ c tuy n (nên dùng theo nghĩa x u ch có dân nghèo, không có ti n đứt lót và không ph i là con cán b cao c p, m i b trúng tuy n).

38. "T li u": Tr c đây ta v n dùng ch "tài li u", r i đ làm cho khác mi n Nam , ng i mi n B c dùng ch 't li u trong ý: 'tài li u riêng c a ng i vi t'. Bây gi nh ng ng i vi t h i ngo i cũng a dùng ch này mà b ch 'tài li u', m c dù nhi u khi tài li u s đ ng l i là tài li u đ c trong th vi n ch ch ng ph i là tài li u riêng c a ông ta.

39. "V trí" = place/ position/ job, task = ch đ ng, v th / n i ch n/ vi c làm, trách v. Nh ng h dùng "v trí" cho luôn c nghĩa là "trách v", "vi c làm". Câu nói sau đây là sai: 'Anh A đã thay anh B công tác v trí k toán tr ng'. Nên nói: 'Anh A đã thay anh B công tác trách v k toán tr ng' m i đúng. Th ng th ng chúng ta hay dùng: 'Ti u đ i A đã chi m đ c m t v trí trên cao, t đó có th ng n ch n đ c trung đ i đ ch ti n lên đ i.

40. "Vùng sâu xa": Vùng r ng núi, đ m l y (highland = swamp area). Đây là cách s đ ng ch tr n tránh th c t. Vùng trong sâu hi u là vùng h o lách, sinh l y và vùng xa t c là vùng trên cao, xa. Đây là cách dùng m dân, cũng nh đ đ b đ y giáo viên, k s , bác sĩ không phe đ ng, không là con cháu cán b đ n ph c v n i kh ho cò gáy. Ngoài ra "sâu xa" còn gây hi u l m v i 'lòng c m n, bi t n sâu xa" đã quen dùng tr c đây.

41. "Xu t kh u", "C a kh u": Ng i T u dùng ch kh u, ng i Vi t dùng ch c ng. Cho nên ta nói "xu t c ng", "nh p c ng", ch không ph i nh c ng s n nh m m t theo T u g i là "xu t kh u", "nh p kh u". B i vì ta v n th ng nói phi tr ng Tân S n Nh t, phi c ng Tân S n Nh t, h i c ng H i Phòng, giang c ng Saigon, th ng c ng Saigon. Ch không ai nói phi kh u Tân S n Nh t, h i kh u H i Phòng, th ng kh u Saigon trong ti ng Vi t. Khi vi t tin liên quan đ n Vi t Nam, ta đ c b n tin c a h đ l y đ ki n, r i khi vi t l i b n tin đ b o hay đ c trên đài phát thanh t i sao không chuy n ch (x u) c a h sang ch (t t) c a mình, mà l i c copy y boong?

42. Còn hai t n a b ng i dân mi n B c l m đ ng vì l y cách dùng c a cán b là "b n thân" và "ch y u": "B n thân" = self, oneself, và "ch y u" = main, principal. Qua nh ng câu chuy n th ng ngày, chúng ta nghe h dùng hai t này b a b i, sai l ch: 'Th c ăn ch y u c a đ ng bào vùng này là ngô và khoai; Chúng tôi l y g o làm ch y u đ qui thành giá tr trao đ i. Và: 'B n thân tôi cũng không tránh kh i dao đ ng. B n thân s ki n đó còn nhi u t n t i". Ng i ta

đã bỏ quên từ "tự và chính" để dùng từ xa để nói nay, thí dụ: Thực ăn chính của chúng bào. Chính tôi cũng không tránh khỏi dao động; Tôi thân sự kiện đó. Hiện nay đang có phong trào ghép chữ của bài giữa hai từ Hán-Việt + Hán-Việt hoặc Hán-Việt + Nôm. Thí dụ: "động thái", "thể trạng", "siêu sao", "siêu trạng". Động thái là hành động + thái độ (action + attitude); thể trạng là tình trạng thân thể (physical form situation); siêu sao = super-star; siêu trạng = super-long. nghe lạ tai. Đã đành là ngôn ngữ chung qua chữ là ngôn ngữ của hiểu con người sử dụng để hiểu nhau, thông cảm nhau. Tuy nhiên ngôn ngữ của hiểu đó không được khó hiểu, bí hiểm, khó nghe, chói tai, kỳ lạ.

43. Ngôn ngữ danh từ kỳ thu hút mọi: Tôi đi đến cửa điện từ, cửa computer từ ra hiểu danh từ kỳ thu hút mọi, hay mang ý nghĩa mọi. Ngôn ngữ danh từ này theo sự phổ biến rộng rãi của kỳ thu hút đã trở nên thông dụng trong ngôn ngữ hàng ngày. Hiểu hết ngôn ngữ chữ này có gốc từ tiếng Anh, bởi vì Hoa Kỳ là nước đi trước các nước khác về kỳ thu hút. Các ngôn ngữ có ngôn ngữ cùng gốc (tiếng Đức, tiếng Pháp) thì vì chuyển đổi tự nhiên và rõ ràng, ngôn ngữ không cùng gốc, thì người ta đưa ra phương pháp hóa ngôn ngữ chữ y mà dùng. Riêng Việt Nam thì làm chuyển đổi kỳ chữ là dịch ngôn ngữ chữ y ra tiếng Việt (hay mượn ngôn ngữ chữ dịch của người Táu), từ nên mượn chữ ngây ngô, người Việt cũng không thể hiểu nghĩa ngôn ngữ chữ y là gì, mà nếu hiểu cho hiểu nghĩa thì khi gặp ngôn ngữ chữ y trong tiếng Anh thì vẫn không hiểu. Ta hãy nhớ rằng, ngay cả ngôn ngữ người Mỹ không chuyên môn về điện toán, họ cũng không hiểu đích xác nghĩa của ngôn ngữ danh từ này, ngôn ngữ họ vẫn chỉ biết là chữ y dùng để chỉ các vật, các kỳ thu hút y, và họ dùng một cách tự nhiên thôi. Vậy tại sao ta không Việt hóa các chữ y mà phổ biến một công thức ra cho kỳ chữ, cho dễ hiểu. Ông cha ta đã tiếng Việt hóa biết bao nhiêu chữ tiếng từ, khi tiếp xúc với kỳ thu hút phương tây mà. Ví dụ như ta Việt hóa chữ 'pomp' thành 'bơm' (bơm xe, bơm nước), chữ 'soup' thành 'xúp', chữ 'pharé' thành 'đèn phá', chữ 'cycló' thành 'xe xích lô', chữ 'manggis' (tiếng Mã Lai) thành 'quả măng cụt', chữ 'durian' thành 'quả sầu riêng', chữ 'bougié' thành 'bu-gi, chữ 'manchon' thành 'đèn măng xông', chữ 'boulon' thành 'bù-long', chữ 'garé' thành 'nhà gá, chữ 'savon' thành 'xà-bông'?

Bây giờ để báo, thay ngôn ngữ chữ dịch mọi, thì dù đó là tiếng Việt, người để cũng vẫn không hiểu như thế nào. Hãy duyệt qua một vài danh từ kỳ thu hút bổ ích dịch qua tiếng Việt Nam, như:

a Scanner dịch thành 'máy quét'. Trông nó! 'máy quét' đây, thế còn máy lau, máy rửa đâu! Mọi người nghe chữ tiếng là máy quét nhà!

b. Data Communication dịch là 'truyền dữ liệu'

c. Digital camera dßch là 'máy ßnh kß thußt sß'

d. Database dßch là 'cß sß dß lißu. Nhßng ngßi Vißt đã không bißt database là gì thì càng không bißt 'cß sß dß lißu là gì luôn.

e Software dßch là 'phßn mßm', hardware dßch là 'phßn cßng' mßi nghe cß tßng nói vß đàn ông, đàn bà. Chß 'hard' trong tißng Mß không luôn luôn có nghĩa là 'kho, hay 'cßng', mà còn là 'vßng chßc' ví dß nhß trong chß 'hard evident' (bßng chßng xác đáng). Chß soft trong chß 'soft benefit' (quyßn lßi phß thußc) chßng lß hß lßi dßch là 'quyßn lßi mßm' sao ?

f. Network dßch là 'mßng mßch'.

g. Cache memory dßch là 'truy cßp nhanh'.

h. Computer monitor dßch là 'màn hình' hay 'đßu phßi.

i VCR dßch là 'đßu máy. (Nhß vßy thì đuôi máy đâu ? Nhß vßy nhßng thß máy khác không có đßu ß). Sao không gßi là VCR nhß mình thßng gßi TV (hay Ti-Vi). Nßu thß thì DVD, DVR thì hß dßch là cái gì?

j. Radio dßch là 'cái đài'. Trßc đây mình đã Vißt hóa chß này thành ra-đß-ô hay radßô, hßc dßch là 'máy thu thanh'. Nay gßi là 'cái đài' vßa sai, vßa kßc cßc. Đài phßi là mßt cái tháp cao, trên mßt nßn cao (ví dß đài phát thanh), chß không phßi là cái vßt nhß ta có thß mang đi khßp nßi đßc.

k. Chanel gßi là 'kênh'. Trßc đây đß dßch chß TV chanel, ta đã dùng chß đài, nhß đài sß 5, đài truyßn hình Vißt Nam, gßi là kênh nghe nhß đang nói vß mßt con sông đào nào đó ß vùng Hßu Giang!

Ngoài ra, đ i v i chúng ta, Saigon luôn luôn là Saigon, h n n a ng i dân trong n c v n g i đó là Saigon . Các xe đò v n ghi bên hông là 'Saigon - Nha Trang', 'Saigon - C n Th trên cu ng vé máy bay Hàng Không Vi t Nam ng i ta v n dùng 3 ch SGN đ ch thành ph Saigon. V y khi làm tin đăg báo, t i sao ng i Vi t h i ngo i c dùng tên c a m t ... đ g i thành ph thân yêu c a chúng mình?! Đi v Vi t Nam tìm đ m t không th y ai không g i Saigon là Saigon, v y mà ch c n đ c các b n tin, các truy n ng n vi t Hoa K ta th y tên Saigon không đ c dùng n a T i sao ?

Đây ch là m t vài ví d đ nói ch i thôi, ch c theo cái đà này thì ch ng m y ch c mà ng i Vi t nói ti ng T u luôn m t! T t nhiên, vì đ ng c ng s n đ c quy n t t c m i sinh ho t Vi t nam, nên ta khó có nh h ng vào ti ng Vi t đăg dùng trong n c, nh ng t i sao các nhà truy n thông h i ngo i i c nh m m t dùng theo nh ng ch k c nh th ! Cái khôi hài nh t là nhi u v trong gi i này v n th ng nh n mình là giáo s (th ng ch là giáo s trung h c đ nh t c p (ch a đ c nh n) hay đ nh c p Vi t Nam ngày tr c, ch ch ng có b ng Ph.D. nào c), hay là các ng i gi ch c này ch c n trong các h i đoàn t cho là có trách nhi m v văn hóa Vi t Nam ngoài n c!

Tr c đây Ph m Qu nh t ng nói: 'Truy n Ki u còn thì ti ng ta còn, ti ng ta còn thì n c ta còn', bây gi Truy n Ki u v n còn mà c ti ng ta l n n c ta l i đăg đi đ n xu ng h sâu B c Thu c. Than ôi!